Temelden Paragraf

ÜCRETSİZ ÇALIŞMA KÂĞIDI · 1. FASİKÜL İLE UYUMLU

TYT · KPSS · ALES · DGS · AGS

PARAGRAF STRATEJİLERİ · ÇALIŞMA KÂĞIDI

Strateji 13

Sıralama

5. Basamak · Yapıyı Çöz

Tema: Tarih, Kültür ve Medeniyet

16 kısa metin · 4 DUR maratonu · Belgeden höyüğe, sikkeden kütüphaneye tarih, kültür ve medeniyet üzerine 20 özgün metin

AD SOYAD _____ SINIF / ŞUBE _____ TARİH _____

Hulusi DEMİR

Temelden Paragraf

Paragraf bir yetenek değil, öğrenilen bir beceridir.

Temelden Paragraf yirmi okuma stratejisini sekiz basamakta öğretir. Her basamak bir öncekinin üzerine kurulur. Bu kâğıt, **5. basamaktaki Sıralama** stratejisini yirmi metin üzerinde uygulamanız için hazırlandı.

1. BASAMAK	Metne İlk Bakış	1. Tahminde Bulunma · 2. Başlık Bulma · 3. Anahtar Sözcük Bulma · 4. Konuyu Bulma
2. BASAMAK	Önemliyi Seç	5. Altını Çizme · 6. Özetleme
3. BASAMAK	Sorgula ve Genelle	7. Genellemeler Yapma · 8. Soru Sorma
4. BASAMAK	Merkeze Ulaş	9. Ana Düşünceyi Bulma · 10. Çıkarım Yapma · 11. Yardımcı Düşünceyi Bulma
5. BASAMAK	Yapıyı Çöz	12. Boşluk Doldurma · **13. Sıralama** · 14. Akışı Bozma · 15. Paragrafı İkiye Bölme
6. BASAMAK	Anlatımı Çöz	16. Anlatım Biçimleri · 17. Düşünceyi Geliştirme Yolları
7. BASAMAK	İlişkileri Çöz	18. Mantıksal Bağlar · 19. Neden-Sonuç İlişkileri
8. BASAMAK	Karşılaştır ve Bütünleştir	20. Karşılaştırma

BU KÂĞIT NASIL ÇALIŞILIR?

1 — Ders notunu okuyun
Stratejinin tanımı, dört adımı ve çözümlü örnekleri sitedeki ders notunda. Bu kâğıdın 3. sayfasında kısa bir özet var.

2 — 20 metinle uygulayın
16 kısa metin ve 4 DUR maratonu. Metin başına 4–5 dakika; beş oturumda bitirebilirsiniz.

3 — Çözümle karşılaştırın
Her metnin örnek çözümü sitedeki çalışma kâğıdı sayfasında, metnin altındaki "Çözümü Aç" bölümünde.

Çözümler için tarayın

YÖNERGE

Karışık verilen cümleleri anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralayın. Önce giriş cümlesini bulun, sonra gönderim sözcüklerini izleyin. Görevleri kitaptaki dört adımın sırasıyla yapın: giriş cümlesini avlayın [G], gönderim zincirini izleyin [++], sonuç cümlesini bulun [!] ve bulduğunuz sırayı paragrafı baştan okuyarak sınayın.

Maratonlar: Sıralama maratonu: Uzun paragraflarda önce giriş cümlesini, sonra ilk dört halkayı, en son tam sırayı bulun. Yedi karışık cümle üç bölüm hâlinde verilir. Her DUR noktasında o ana kadar okuduğunuz cümlelerin giriş olup olamayacağını gerekçesiyle yazın. Bütün cümleleri okuduktan sonra giriş cümlesini, ilk dört halkayı ve tam sırayı yazın.

ÇALIŞMA PLANI

1. oturum	2. oturum	3. oturum	4. oturum	5. oturum
Metin 1–4	Metin 5–8	Metin 9–12	Metin 13–16	Maraton 17–20

KÜNYE

KÂĞIT	Paragraf Stratejileri Çalışma Kâğıdı · Strateji 13: Sıralama
YAZAR	Hulusi DEMİR
YAYIN	temeldenparagraf.com
HEDEF	TYT, KPSS, ALES, DGS ve AGS adayları; paragraf okumayı strateji temelli geliştirmek isteyen herkes.
BİÇİM	Dijital çalışma kâğıdı (PDF), A4
SÜRÜM	Kasım 2026
KAYNAK	Temelden Paragraf 1. Fasikül: Paragraf Stratejileri (8 basamak, 20 strateji). Terimler, adımlar ve kodlar fasiküle aynıdır.
ÇÖZÜMLER	Örnek çözümler ücretsizdir: sitedeki çalışma kâğıdı sayfasında her metnin altındaki "Çözümü Aç" bölümünde.
İLETİŞİM	admin@temeldenparagraf.com · +90 532 175 83 47 · temeldenparagraf.com

Bu çalışma kâğıdı kişisel çalışma için ücretsiz paylaşılmıştır. Öğrenci ve öğretmenler kendi çalışmaları ve sınıf içi kullanım için çıktı alabilir. Kâğıdın tamamı ya da bir bölümü yazarın yazılı izni olmadan satılamaz, başka bir yayında kullanılamaz, değiştirilerek paylaşılamaz. Kâğıttaki bütün metinler özgündür. © 2026 Temelden Paragraf.

5. BASAMAK · YAPIYI ÇÖZ

STRATEJİ 13 · KILAVUZ

Sıralama

13

Giriş kapıyı açar, gönderim sözcükleri zinciri kurar, sonuç noktayı koyar.

1 Strateji nedir?

Sıralama, karışık verilen cümleleri aralarındaki yapısal ve anlamsal bağları kullanarak anlamlı bir paragrafa dönüştürmektir. Her paragrafın bir girişi, bir gelişmesi ve bir sonucu vardır: Giriş konuyu tanıtır; gelişme örneklerle, ayrıntılarla ve açıklamalarla konuyu genişletir; sonuç ise düşünceyi bir yargıya bağlar.

Cümleleri birbirine kenetleyen şey, cümle başlarındaki gönderim sözcükleri ve bağlaçlardır. “Bu durum”, “söz konusu olay”, “böyle bir değişim” gibi ifadeler bir önceki cümleye işaret eder ve kendinden önce mutlaka bir cümle aratır. “Böylece” ise bir işaret sıfatı değildir; önceki cümlelerde anlatılan durumun sonucunu bildiren bir bağlayıcıdır. Ama o da tek başına duramaz, kendinden önce bir cümle ister.

2 Dört adımda uygulama

1
Giriş cümlesini avlayın

[G] Bağımsız ve genel

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümleyi bulun.

2
Gönderim zincirini izleyin

[++] “Bu … neye işaret ediyor?”

Her cümle başındaki “bu, böylece, söz konusu” ifadesinin hangi cümleye gönderme yaptığını bulun ve cümleleri birbirine kenetleyin.

3
Sonuç cümlesini bulun

[!] Noktayı koyan cümle

“Kısacası, sonuç olarak, böylece” ile başlayan ya da paragrafı bir yargıya bağlayan cümle genellikle sondadır.

4
Okuyarak sınayın

30–40 saniye

Bulduğunuz sırayla paragrafı baştan okuyun. Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıralama kodları

KOD	AD	NE ZAMAN?
[G]	**Giriş cümlesi**	Bağımsız ve genel; kendinden önce cümle aratmaz.
[++]	**Gönderim zinciri**	Cümle, başındaki gönderim sözcüğü ya da bağlaçla bir önceki cümleye kenetlenir.
[!]	**Sonuç cümlesi**	Paragrafın noktasını koyar.

DİKKAT · YALNIZCA ANLAMA BAKMAYIN

Bir cümle anlam bakımından ilk sırada mantıklı görünebilir; ama “bu, de, ki, oysa, aksine” gibi bir yapı ögesiyle başlıyorsa dil bilgisi bakımından önceki bir cümleye muhtaçtır. Cümlelerin eklem yerlerine dikkat edin.

01 / 20 KISA METİN · Belgeyi Sorgulamak Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Bu sorgulamanın ilk adımı, belgeyi kimin, ne zaman ve hangi amaçla kaleme aldığını sormaktır.

(II) Aynı savaşı yenilen tarafın kayıtlarında, bir askerin mektubunda ya da bir tüccarın hesap defterinde aramak ise yazıtın susturduğu sesleri duyulur kılar.

(III) Kısacası tarihçi hiçbir belgeye körü körüne güvenmez; geçmişi, birbirini tamamlayan ve birbirini sınayan tanıklıkların kesiştiği yerde arar.

(IV) Tarih yazımı, geçmişten kalan belgelerin yalnızca okunmasıyla değil, titizlikle sorgulanmasıyla başlar.

(V) Bu soruların yanıtı, örneğin bir zafer yazıtının neden hiçbir yenilgiden söz etmediğini açıklar: Yazıt, savaşı kazanan hükümdarın emriyle ve onun gücünü göstermek için yazdırılmıştır.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

02 / 20 KISA METİN · Tanığın Sesi

Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Ne var ki tanığın belleği de zamanla değişir; insan geçmişi çoğu zaman bugünkü kimliğine ve duygularına göre yeniden biçimlendirerek anlatır.

(II) Yazılı belgelerde adı geçmeyen sıradan insanların deneyimine ulaşmak isteyen tarihçiler, yirminci yüzyılda giderek daha sık sözlü tarihe başvurdu.

(III) Böyle kayıtlar, resmî raporlarda yalnızca birer sayı olarak görünen göçlerin, savaşların ya da fabrika kapanışlarının insan hayatındaki karşılığını gösterir.

(IV) Bellekteki bu kaymalar yüzünden sözlü tarihçi, anlatılanları yazılı kaynaklarla karşılaştırır ve tanıklığı da bir belge gibi eleştirel bir gözle değerlendirir.

(V) Bu yöntemde araştırmacı, bir döneme tanıklık etmiş kişilerle uzun görüşmeler yapar ve anlatılanları kayda geçirir.

1 Giriş cümlesini avlayın [G]

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 Gönderim zincirini izleyin [++]

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 Sonuç cümlesini bulun [!]

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 Doğru sıra

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

03 / 20 KISA METİN · Geçmişi Bugünle Yargılamak Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Oysa o hekim, kendi çağının bilgisiyle hastalarını gözlemlemiş, belirtileri titizlikle kaydetmiş ve elindeki imkânlarla tedavi yolları aramıştır.

(II) Kısacası tarihçinin görevi, geçmişi bugünün mahkemesinde yargılamak değil, onu kendi koşulları içinde anlamaktır.

(III) Bu tuzağa düşen bir okur, örneğin Orta Çağ'da yaşamış bir hekimi mikroplardan habersiz olduğu için kolayca cahil sayabilir.

(IV) Bu emeği bugünün tıp bilgisiyle ölçmek, hekimin gerçekte neyi başardığını ve hangi sınırlar içinde çalıştığını görmemizi engeller.

(V) Geçmişi anlamaya çalışan herkesin karşılaştığı en sinsi tuzaklardan biri anakronizmdir; yani bir döneme ait olayları başka bir dönemin kavramları ve değerleriyle yargılamak.

1 Giriş cümlesini avlayın [G]

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 Gönderim zincirini izleyin [++]

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 Sonuç cümlesini bulun [!]

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 Doğru sıra

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

04 / 20 KISA METİN · Vakıf Kenti Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Osmanlı kentlerinde bugün belediyelerin ve devletin üstlendiği pek çok hizmet, yüzyıllar boyunca vakıflar aracılığıyla yürütüldü.

(II) Bu yolla ayrılan dükkânların, hanların ve tarlaların geliri; çeşmelerin, medreselerin, aşevlerinin ve köprülerin yapımına ve bakımına harcanıyordu.

(III) Kısacası vakıflar, bireysel cömertliği kentin ortak ihtiyaçlarına bağlayan ve kuşaklar boyu süren kalıcı bir dayanışma düzeni kurdu.

(IV) Bu kurumlar, varlıklı bir kişinin mülkünü ya da gelirini kalıcı olarak bir hayır işine ayırmasıyla kuruluyordu.

(V) Bu harcamaların nasıl yapılacağı ise vakfiye adı verilen belgede ayrıntılarıyla yazılıydı; böylece hizmetin, kurucunun ölümünden sonra da aksamadan sürmesi güvence altına alınıyordu.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

05 / 20 KISA METİN · Aslan Başlı Sikke Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Sard'da doğan bu yenilik kısa sürede Yunan kentlerine ve Pers İmparatorluğu'na yayıldı; damgalı sikke, Akdeniz dünyasında ticaretin ortak aracı oldu.

(II) Bu damga, madenin ağırlığını ve değerini devletin güvencesi altına alıyordu; tüccarın her alışverişte madeni tartıp sınamasına gerek kalmıyordu.

(III) Bugün cebimizde taşıdığımız madenî paranın bilinen en eski örnekleri, Batı Anadolu'daki Lidya Krallığı'nda basıldı.

(IV) Tartma zahmetini ortadan kaldıran bu kolaylık sayesinde alışveriş hızlandı ve Lidya'nın başkenti Sard, çevre halkların buluştuğu canlı bir ticaret merkezine dönüştü.

(V) Bu ilk sikkeler, altınla gümüşün doğal bir karışımı olan elektrumdan yapılmıştı ve birçoğunun üzerinde krallığın simgesi sayılan aslan başı bulunuyordu.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

(I) Bu üç görevden birini savsaklayan sipahinin tımarı ise elinden alınıp başkasına verilebiliyordu; çünkü toprağın mülkiyeti sipahinin değil, devletindi.

(II) Osmanlı Devleti, klasik döneminde ordusunun önemli bir bölümünü ve taşradaki yönetimini tımar adı verilen bir düzen üzerine kurmuştu.

(III) Bu düzende devlet, belirli bir toprak parçasının vergi gelirini, karşılığında savaşa hazır bulunmayı üstlenen bir sipahiye bırakıyordu.

(IV) Kısacası tımar düzeni, para ekonomisinin henüz sınırlı olduğu bir çağda devletin hazineden maaş ödemeden hem asker beslemesini hem de geniş toprakları yönetmesini sağlayan bir çözümdü.

(V) Geliri ona bırakılan sipahi, köylüden yasalarla belirlenmiş vergileri toplar, kendi bölgesinin güvenliğini sağlar ve sefer zamanı atıyla, silahıyla ve yetiştirdiği askerlerle orduya katılırdı.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

07 / 20 KISA METİN · Yolların Ördüğü İmparatorluk

Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Ordu için açılan bu güzergâhlarda kısa sürede tüccarlar, devlet ulakları ve vergi görevlileri de yol almaya başladı.

(II) Kat kat temel üzerine kurulup taşla döşenen bu yollar, lejyonların yağmurlu havada bile çamura saplanmadan hızla ilerlemesini sağlıyordu.

(III) Bu hareketlilik; Latincenin, Roma hukukunun ve kent yaşamına ait alışkanlıkların imparatorluğun uzak eyaletlerine yayılmasını kolaylaştırdı; sınırdaki bir kent bile zamanla Roma'ya benzemeye başladı.

(IV) Roma İmparatorluğu'nun geniş bir coğrafyayı yüzyıllarca bir arada tutabilmesinde, inşa ettiği yol ağının payı büyüktür.

(V) Kısacası "Bütün yollar Roma'ya çıkar." sözü, yalnızca bir coğrafya gerçeğini değil, yolların bir medeniyeti nasıl ördüğünü de anlatır.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

08 / 20 KISA METİN · Asabiye Başlangıç _____ Bitiş _____

(I) Sonunda bir zamanlar fetihler yapan hanedan, kendinden daha güçlü bir dayanışmaya sahip yeni bir topluluğa yenik düşer ve döngü yeniden başlar.

(II) On dördüncü yüzyılda yaşayan İbn Haldun, Mukaddime adlı eserinde devletlerin neden doğup güçlendiğini, sonra da neden zayıfladığını açıklamaya çalıştı.

(III) Ne var ki göçebelikten kent hayatına geçip zenginleşen kuşaklar, refahın içinde bu dayanışmayı yavaş yavaş yitirir.

(IV) Ona göre bu döngünün anahtarı, bir topluluğun üyelerini birbirine bağlayan dayanışma duygusuydu; düşünür bu duyguya asabiye adını verdi.

(V) Çölün zorlu koşullarında yaşayan göçebe topluluklarda bu bağ son derece güçlüdür ve onları yerleşik devletleri yenebilecek bir kuvvete dönüştürür.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

09 / 20 KISA METİN · Vitrindeki Testi Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Vitrinde sergilenen bir su testisi, örneğin, bir zamanlar bir evin mutfağında her gün doldurulup boşaltılan sıradan bir kaptı.

(II) Böylece ziyaretçi nesneyi yalnızca seyretmekle kalmıyor, onun içinde yer aldığı yaşamı da hayal etmeye davet ediliyor.

(III) Müzeler, geçmişten kalan nesneleri koruyarak gelecek kuşaklara aktarır; ama bu koruma, nesneyi ait olduğu yaşamdan koparma pahasına gerçekleşir.

(IV) O kabın taşıdığı suyun serinliği, onu kullananların sesleri ve evin gündelik telaşı ise vitrine taşınamaz.

(V) Bu kaybın farkında olan pek çok müze, nesneleri artık kullanıldıkları ortamın canlandırmalarıyla, fotoğraflarla ve tanıkların anlatılarıyla birlikte sergiliyor.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

10 / 20 KISA METİN · Limanların Dili Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Farklı dilleri konuşan insanların sürekli karşılaştığı liman kentlerinde, anlaşabilmek için çoğu zaman yalın bir ortak dil kendiliğinden doğar.

(II) Böyle karma bir söz varlığına dayanan ve dil bilgisi son derece sade kalan bu dil, ana dili farklı olanların kısa sürede öğrenebileceği bir iletişim aracı hâline geldi.

(III) Bu dilin temelinde İtalyanca ve öteki Roman dilleri vardı; ama denizciler ve tüccarlar ona Arapça, Türkçe ve Yunanca sözcükler de katmıştı.

(IV) Limanlarda böyle işleyen bir dilin adı bugün, İngilizce gibi farklı dillerin konuşurları arasında köprü kuran her ortak dil için kullanılıyor; yani bir limanın ihtiyacından doğan ad, bir kavrama dönüştü.

(V) Akdeniz limanlarında yüzyıllarca kullanılan ve "lingua franca" adıyla bilinen dil, bunun en tanınmış örneklerinden biridir.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

11 / 20 KISA METİN · Taşa Yazılan Hukuk Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Kuralların böyle herkesin gözü önünde durması, yargıçların kararlarını keyfî biçimde değiştirmesini güçleştiriyor ve insanların hangi suça hangi cezanın verileceğini önceden bilmesini sağlıyordu.

(II) Bu adımın en ünlü örneklerinden biri, MÖ 18. yüzyılda Babil Kralı Hammurabi'nin yaptırdığı kanunlardır.

(III) Bu öngörülebilirlik, cezaları kişinin toplumsal konumuna göre değiştiren ve bugünün eşitlik anlayışından çok uzak olan yanlarına rağmen, kanunları hukuk tarihinin dönüm noktalarından biri yapar.

(IV) Bu kanunlar, iki metreyi aşan bazalt bir dikilitaşın üzerine kazınmış ve kamusal bir alana dikilmişti.

(V) Hukukun yazıya geçirilmesi, adaletin bir yöneticinin keyfine bırakılmaktan kurtulması yolunda atılmış önemli bir adımdır.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

12 / 20 KISA METİN · Toprağın Takvimi Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Höyük denilen bu tepeler, aynı yerde binlerce yıl yaşayan toplulukların yıkılan kerpiç evleri düzleyip üzerlerine yenilerini kurmasıyla oluşmuştur.

(II) Anadolu'nun pek çok ovasında göze çarpan yuvarlak tepeler, arkeologlar için birer zaman kapsülüdür.

(III) Bu katmanlardan çıkan çanak çömlek parçaları, ocak kalıntıları ve tohumlar, her dönemin insanlarının ne yediğini, nasıl ürettiğini ve kimlerle alışveriş yaptığını ortaya koyar.

(IV) Evlerin böyle kat kat yükselmesi yüzünden her katman bir dönemi temsil eder; höyüğü kazan arkeolog da aşağıya indikçe zamanda geriye gider.

(V) Kısacası bir höyük, yazılı belge bırakmamış toplulukların hikâyesini toprağın dilinden okumamızı sağlar.

1 Giriş cümlesini avlayın [G]

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 Gönderim zincirini izleyin [++]

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 Sonuç cümlesini bulun [!]

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 Doğru sıra

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

(I) Çin'de yüzyıllar boyunca devlet memurlarının önemli bir bölümü, soylu bir aileden gelip gelmediklerine göre değil, zorlu sınavlarda gösterdikleri başarıya göre seçildi.

(II) Adaletini böyle korumaya çalışan sınav düzeni 1905'te kaldırıldığında bin üç yüz yılı aşan bir gelenek sona erdi; ezberciliği beslediği için eleştirilse de bu düzen, memurluğun doğuma değil yeteneğe dayanabileceği fikrini tarihe kazandırmıştı.

(III) Sui hanedanı döneminde temelleri atılan bu sınavlar, adaylardan Konfüçyüsçü klasikleri çok iyi bilmelerini ve bu metinler üzerine kusursuz bir üslupla yazmalarını istiyordu.

(IV) Böylesine çetin bir yarışta kayırmayı önlemek için zamanla adayların adları kâğıtlarda gizlenmeye, cevap kâğıtları başka kâtiplerce yeniden yazılarak değerlendirilmeye başlandı.

(V) Bu ağır sınavlara hazırlanmak çoğu zaman yıllar sürüyor, kimi adaylar ömürleri boyunca defalarca şanslarını deniyordu.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

(I) Yöneticiler de vergi miktarını bu tahmine göre belirliyordu: Su yüksekse vergi artıyor, düşükse azalıyordu.

(II) Bu yapılarda okunan değer, o yıl hangi tarlaların sulanacağını ve hasadın ne kadar bereketli olacağını aylar öncesinden gösteriyordu.

(III) Eski Mısır'da devletin gelirini belirleyen en önemli etkenlerden biri, Nil'in her yaz yükselip çevredeki tarlaları sulayan taşkınıydı.

(IV) Bu taşkının yüksekliğini ölçmek için nehir kıyısına basamaklı ya da üzerinde ölçü çizgileri bulunan yapılar kurulmuştu; bunlara bugün nilometre deniyor.

(V) Demek ki bir taşın üzerindeki çentikler, yalnızca nehrin yükselişini değil, bütün bir ülkenin ekonomisinin nabzını tutuyordu.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

15 / 20 KISA METİN · Altmışın Mirası Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Bu tercihin kökeni, Mezopotamya'da Sümerlerin ve ardından Babillilerin kullandığı altmış tabanlı sayı sistemine dayanır.

(II) Kısacası saatimiz ve açıölçerimiz, Mezopotamya'nın hesap tabletlerinden izler taşır: Babil gökbilimcileri bu hesap kolaylığını gökyüzünün ölçümüne taşımış, çemberin 360 dereceye bölünmesi de oradan bugüne ulaşmıştır.

(III) Böyle bir bölünebilirlik, tahılın, toprağın ya da gümüşün paylaştırılmasında kesirlerle uğraşmayı büyük ölçüde kolaylaştırıyordu.

(IV) Bir saatin altmış dakikaya, bir dakikanın altmış saniyeye bölünmesi bugün bize doğal görünse de binlerce yıl öncesine uzanan bir tercihin mirasıdır.

(V) Bu sistemin seçilmesinde altmışın pek çok sayıya kalansız bölünebilmesinin payı olduğu düşünülür: Altmış sayısı iki, üç, dört, beş, altı, on, on iki, on beş, yirmi ve otuza bölünebilir.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

16 / 20 KISA METİN · Izgara Kent Başlangıç ..... Bitiş .....

(I) Aristoteles'in Hippodamos'u kentlerin bölümlenmesini tasarlayan ilk kişi olarak anması da bu yüzdendir; ızgara plan, bugün pek çok modern kentin sokaklarında hâlâ izlenebilir.

(II) Bu anlayışta sokaklar birbirini dik açıyla keser; kent ızgara biçiminde düzenli adalara bölünür ve meydanlar, tapınaklar, konutlar için önceden yer ayrılır.

(III) MÖ 5. yüzyılda yaşayan Miletli Hippodamos'un adı ise bu düzensizliğe karşı geliştirilen farklı bir anlayışla anılır.

(IV) Böyle bir plan, kentin hem daha kolay yönetilmesini hem de yeni mahallelerin aynı düzende genişlemesini mümkün kılıyordu.

(V) Antik kentlerin çoğu, yüzyıllar içinde kendiliğinden büyüyen dar ve dolambaçlı sokaklardan oluşuyordu.

1 **Giriş cümlesini avlayın [G]**

Kendinden önce bir cümle aratmayan, gönderim sözcüğü ya da bağlaçla başlamayan, konuyu genel bir yargıyla tanıtan cümlenin numarasını yazın. Neden giriş olabileceğini kısaca belirtin.

2 **Gönderim zincirini izleyin [++]**

Her cümlenin başındaki gönderim sözcüğünü ya da bağlacı yazın ve bu ifadenin hangi cümleye işaret ettiğini belirtin. Giriş cümlesinin satırına "—" koyun.

Cümle	Cümle başındaki ifade	Bağlandığı cümle
(I)		
(II)		
(III)		
(IV)		
(V)		

3 **Sonuç cümlesini bulun [!]**

Paragrafın noktasını koyan cümlenin numarasını ve onu sona yerleştiren ifadeyi yazın.

4 **Doğru sıra**

Cümle numaralarını sırayla kutulara yazın. Sonra paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın: Her cümle bir öncekine doğal biçimde yaslanıyor mu?

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

Sıralama maratonu: Uzun paragraflarda önce giriş cümlesini, sonra ilk dört halkayı, en son tam sırayı bulun. Yedi karışık cümle üç bölüm hâlinde verilir. Her DUR noktasında o ana kadar okuduğunuz cümlelerin giriş olup olamayacağını gerekçesiyle yazın. Bütün cümleleri okuduktan sonra giriş cümlesini, ilk dört halkayı ve tam sırayı yazın.

(I) Okulun ikinci kuşağından Fernand Braudel ise bu kaynaklardan yola çıkarak "uzun süre" kavramını geliştirdi; ona göre coğrafya ve iklim gibi yüzyıllar içinde çok yavaş değişen yapılar, tek tek olaylardan daha belirleyiciydi.

(II) Bu anlayışa karşı atılan en etkili adımlardan biri, 1929'da Fransız tarihçiler Marc Bloch ile Lucien Febvre'in yayımlamaya başladığı ve kısaca Annales diye anılan dergiyle atıldı.

(III) Böylece tarih, yalnızca arkasında anıt ve belge bırakan büyüklerin değil, adı hiçbir kayıtta geçmeyen milyonlarca köylünün, zanaatkârın ve tüccarın da hikâyesini anlatabilen, sınırları genişlemiş bir bilim alanına dönüştü.

DUR 1 **Okumayı burada bırakın ve görevi yapın.**

1 **DUR 1 · Giriş adayları**

Okuduğunuz cümleler giriş olabilir mi? Her biri için "Evet" ya da "Hayır" yazın ve gerekçeyi (gönderim sözcüğü, bağlaç, işaret ettiği kavram) belirtin.

Cümle	Giriş olabilir mi?	Gerekçe
(I)		
(II)		
(III)		

(IV) Bu bütüncül bakış, tarihçileri o güne kadar pek önemsenmeyen kaynaklara yöneltti: Fiyat listeleri, nüfus kayıtları, vasiyetnameler, tarla haritaları ve hasat tarihleri, sıradan insanların yaşamına açılan birer pencere hâline geldi; bu belgelerde tek tek kişiler değil, binlerce insanın tekrarlanan davranışları görülebiliyordu.

(V) Yirminci yüzyılın başlarına kadar tarih yazımı büyük ölçüde hanedanların, kralların, savaşların, antlaşmaların ve devlet adamlarının öyküsü olarak görülüyordu; arşivlerdeki resmî yazışmalar ise bu öykünün neredeyse tek güvenilir kaynağı sayılıyordu.

DUR 2 **Okumayı burada bırakın ve görevi yapın.**

1 DUR 2 · Giriş adayları ve halkalar

Yeni cümleleri aynı biçimde inceleyin. Hangi cümlenin hangi cümleye bağlandığını gördüyseniz gerekçe sütununa yazın.

Cümle	Giriş olabilir mi?	Gerekçe
(IV)		
(V)		

(VI) Braudel'in Akdeniz üzerine yazdığı ünlü eser de bu yüzden bir hükümdarın hayatıyla değil, dağların, ovaların, denizlerin ve ticaret yollarının insan yaşamı üzerindeki uzun soluklu etkisiyle açılır; siyasi olaylar ise ancak kitabın son bölümünde, bu derin yapıların yüzeyindeki dalgalar olarak ele alınır.

(VII) Derginin çevresinde toplanan ve sonradan Annales okulu diye anılan tarihçiler, geçmişi yalnızca birbirini izleyen siyasi olayların zinciri olarak değil, iklimiyle, ekonomisiyle, inançlarıyla ve gündelik alışkanlıklarıyla birlikte bir bütün olarak incelemeyi önerdi; coğrafyacılardan, iktisatçılardan ve sosyologlardan yararlanmayı da tarihçinin işinin bir parçası saydı.

METİN BİTTİ · SON GÖREVLER

1 Giriş cümlesi

Bütün cümleleri okudunuz. Giriş cümlesinin [G] numarasını yazın.

2 İlk dört halka

Giriş cümlesinden başlayarak gönderim zincirini [++] izleyin ve ilk dört halkayı sırayla yazın.

Halka 1 | Halka 2 | Halka 3 | Halka 4

3 Tam sıra

Yedi cümlenin tam sırasını yazın. Paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın; sonuç cümlesini [!] bulduğunuzdan emin olun.

Sıra 1 | Sıra 2 | Sıra 3 | Sıra 4 | Sıra 5

Sıra 6 | Sıra 7

Sıralama maratonu: Uzun paragraflarda önce giriş cümlesini, sonra ilk dört halkayı, en son tam sırayı bulun. Yedi karışık cümle üç bölüm hâlinde verilir. Her DUR noktasında o ana kadar okuduğunuz cümlelerin giriş olup olamayacağını gerekçesiyle yazın. Bütün cümleleri okuduktan sonra giriş cümlesini, ilk dört halkayı ve tam sırayı yazın.

(I) Tek nedene dayanan bu açıklamalar, karmaşık bir süreci anlaşılır bir öyküye dönüştürdüğü için uzun süre çekici bulundu; ama her biri, öteki etkenleri görmezden gelme pahasına kuruluyor ve kanıtları tek bir açıklamaya uyacak biçimde seçiyordu.

(II) Batı Roma İmparatorluğu'nun 476'da son imparatorunun tahttan indirilmesiyle sona ermesi, tarihçilerin yüzyıllardır yanıt aradığı bir soruyu da beraberinde getirdi: Bu kadar güçlü, bu kadar örgütlü bir devlet nasıl olup da çöktü?

(III) Bu etkenlerden her biri tek başına imparatorluğu yıkmaya yetmeyebilirdi; ne var ki biri ötekini ağırlaştırdıkça devletin sorunlara yanıt verme gücü azaldı, vergi toplamak ve orduyu beslemek giderek zorlaştı; zayıflayan merkez de sınırları korumakta her geçen gün daha çok güçlük çekti.

DUR 1 **Okumayı burada bırakın ve görevi yapın.**

1 **DUR 1 · Giriş adayları**

Okuduğunuz cümleler giriş olabilir mi? Her biri için "Evet" ya da "Hayır" yazın ve gerekçeyi (gönderim sözcüğü, bağlaç, işaret ettiği kavram) belirtin.

Cümle	Giriş olabilir mi?	Gerekçe
(I)		
(II)		
(III)		

(IV) Kısacası Roma'nın sonu, tarihteki büyük olayların nadiren tek bir nedene indirgenebileceğini ve aynı olayın farklı sözcüklerle bambaşka biçimlerde anlatılabileceğini gösteren, bugün de tartışılmaya devam eden öğretici bir örnektir.

(V) Günümüz tarihçilerinin çoğu bu yüzden çöküşü birbirini besleyen etkenlerin bir toplamı olarak görüyor: Salgın hastalıklar, iklimdeki dalgalanmalar, ekonomik sıkıntılar, iç savaşlar ve sınırlardaki baskı aynı yüzyıllarda üst üste bindi.

DUR 2 **Okumayı burada bırakın ve görevi yapın.**

1 DUR 2 · Giriş adayları ve halkalar

Yeni cümleleri aynı biçimde inceleyin. Hangi cümlenin hangi cümleye bağlandığını gördüyseniz gerekçe sütununa yazın.

Cümle	Giriş olabilir mi?	Gerekçe
(IV)		
(V)		

(VI) Bu soruya verilen ilk yanıtlar çoğunlukla tek bir suçlu arıyordu; kimi yazarlar ahlaki gevşemeyi, kimileri ordudaki çözülmeyi, kimileri de sınırları aşarak imparatorluğun içlerine kadar ilerleyen kavimleri sorumlu tutuyordu.

(VII) Kimi tarihçiler ise "çöküş" sözcüğünün kendisini de sorguluyor; onlara göre Batı'da yaşanan şey ani bir yıkımdan çok, Roma kurumlarının, dilinin ve hukukunun yeni krallıklar içinde yavaş yavaş dönüşmesiydi; nitekim Latince, Batı'da yüzyıllar boyunca hukukun, kilisenin ve bilimin dili olarak yaşamayı sürdürdü.

METİN BİTTİ · SON GÖREVLER

1 Giriş cümlesi

Bütün cümleleri okudunuz. Giriş cümlesinin [G] numarasını yazın.

2 İlk dört halka

Giriş cümlesinden başlayarak gönderim zincirini [++] izleyin ve ilk dört halkayı sırayla yazın.

Halka 1 | Halka 2 | Halka 3 | Halka 4

3 Tam sıra

Yedi cümlenin tam sırasını yazın. Paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın; sonuç cümlesini [!] bulduğunuzdan emin olun.

Sıra 1 | Sıra 2 | Sıra 3 | Sıra 4 | Sıra 5

Sıra 6 | Sıra 7

Sıralama maratonu: Uzun paragraflarda önce giriş cümlesini, sonra ilk dört halkayı, en son tam sırayı bulun. Yedi karışık cümle üç bölüm hâlinde verilir. Her DUR noktasında o ana kadar okuduğunuz cümlelerin giriş olup olamayacağını gerekçesiyle yazın. Bütün cümleleri okuduktan sonra giriş cümlesini, ilk dört halkayı ve tam sırayı yazın.

(I) Bu belirsiz sonucun ardından geçen yaklaşık on beş yılda iki devlet, sürekli savaşın yorgunluğunu ve başka sınırlardan gelen tehditleri giderek daha çok hissetti; sonunda Hitit Kralı III. Hattuşili ile II. Ramses arasında bir antlaşma imzalandı.

(II) Bu maddelerin yazılı iki nüshası bugün de elimizdedir: Mısır'daki tapınak duvarlarına kazınan Mısırca metin ile Hitit başkenti Hattuşa'nın, yani bugünkü Boğazköy'ün kazılarında bulunan ve dönemin diplomasi dili Akadcayla yazılmış kil tabletler.

(III) Bu çatışmanın en ünlü sahnesi, bugünkü Suriye topraklarındaki Kadeş kenti yakınlarında, MÖ 1274 dolaylarında Firavun II. Ramses'in ordusu ile Hitit ordusu arasında yapılan ve binlerce savaş arabasının çarpıştığı büyük savaştı.

DUR 1 **Okumayı burada bırakın ve görevi yapın.**

1 **DUR 1 · Giriş adayları**

Okuduğunuz cümleler giriş olabilir mi? Her biri için "Evet" ya da "Hayır" yazın ve gerekçeyi (gönderim sözcüğü, bağlaç, işaret ettiği kavram) belirtin.

Cümle	Giriş olabilir mi?	Gerekçe
(I)		
(II)		
(III)		

(IV) Bu antlaşmada iki taraf birbirine saldırmamayı, dışarıdan gelecek bir saldırıya karşı birbirine yardım etmeyi ve birbirinin ülkesine kaçan kişileri geri vermeyi üstlendi; barışın yalnızca iki hükümdar için değil, onların soyundan gelecek bütün hükümdarlar için de geçerli olacağı açıkça yazıldı.

(V) Bu savaş kesin bir sonuçla bitmedi; ama iki taraf da kendi kayıtlarında zaferi kendine yazdı: Ramses, tapınaklarının duvarlarına savaşı kendi kahramanlığının destanı olarak kazıttı; Hitit kaynakları ise olayı bambaşka bir gözle anlatıyordu.

DUR 2 **Okumayı burada bırakın ve görevi yapın.**

1 DUR 2 · Giriş adayları ve halkalar

Yeni cümleleri aynı biçimde inceleyin. Hangi cümlenin hangi cümleye bağlandığını gördüyseniz gerekçe sütununa yazın.

Cümle	Giriş olabilir mi?	Gerekçe
(IV)		
(V)		

(VI) Kısacası Kadeş Antlaşması, savaşı kimin kazandığı tartışmasını bir kenara bırakıp barışı yazıya geçiren bir uzlaşmanın üç bin yılı aşkın bir süre sonra bile örnek gösterilebildiğini kanıtlar; antlaşmanın büyütülmüş bir kopyası bugün New York'taki Birleşmiş Milletler binasında sergileniyor.

(VII) Tarihin bilinen en eski yazılı barış antlaşmalarından biri, MÖ 13. yüzyılda Anadolu'daki Hitit Devleti ile Mısır arasında imzalandı; bu belge, iki büyük gücün uzun yıllar süren çatışmasının ardından ulaştığı uzlaşmanın tanığıdır.

METİN BİTTİ · SON GÖREVLER

1 Giriş cümlesi

Bütün cümleleri okudunuz. Giriş cümlesinin [G] numarasını yazın.

2 İlk dört halka

Giriş cümlesinden başlayarak gönderim zincirini [++] izleyin ve ilk dört halkayı sırayla yazın.

Halka 1 | Halka 2 | Halka 3 | Halka 4

3 Tam sıra

Yedi cümlenin tam sırasını yazın. Paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın; sonuç cümlesini [!] bulduğunuzdan emin olun.

Sıra 1 | Sıra 2 | Sıra 3 | Sıra 4 | Sıra 5

Sıra 6 | Sıra 7

Sıralama maratonu: Uzun paragraflarda önce giriş cümlesini, sonra ilk dört halkayı, en son tam sırayı bulun. Yedi karışık cümle üç bölüm hâlinde verilir. Her DUR noktasında o ana kadar okuduğunuz cümlelerin giriş olup olamayacağını gerekçesiyle yazın. Bütün cümleleri okuduktan sonra giriş cümlesini, ilk dört halkayı ve tam sırayı yazın.

(I) Bu hatalar, bir sonraki kâtibin elinde düzeltilmek yerine çoğu zaman yeni kopyalara aktarılıyor; böylece her yazma nüsha, kendi kusurlarını taşıyan bir soyun üyesi hâline geliyordu; bir hatanın hangi nüshalarda bulunduğu, o nüshaların birbiriyle akrabalığını ele veriyordu.

(II) Böyle bir ağaç kurulduktan sonra, kaybolmuş ata nüshada hangi okumanın bulunduğu, dallardaki nüshalar birbiriyle karşılaştırılarak büyük ölçüde kestirilebilir; çünkü birbirinden bağımsız iki dalda ortak olan bir okuma, büyük olasılıkla atadan gelmiştir.

(III) Matbaanın yaygınlaşmasından önce bir kitabı çoğaltmanın tek yolu, onu baştan sona elle kopyalamaktı; bu iş, yüzyıllar boyunca manastırlarda, medreselerde ve saray kütüphanelerinde çalışan sabırlı ve çoğu zaman adı bilinmeyen kâtiplerin omuzlarındaydı.

DUR 1 **Okumayı burada bırakın ve görevi yapın.**

1 **DUR 1 · Giriş adayları**

Okuduğunuz cümleler giriş olabilir mi? Her biri için “Evet” ya da “Hayır” yazın ve gerekçeyi (gönderim sözcüğü, bağlaç, işaret ettiği kavram) belirtin.

Cümle	Giriş olabilir mi?	Gerekçe
(I)		
(II)		
(III)		

(IV) Ata nüshayı bu biçimde yeniden kurma yöntemi sayesinde, aslı yüzyıllar önce yok olmuş pek çok eserin, yazarının kaleminden çıktığı hâle olabildiğince yaklaşan metinlerini bugün okuyabiliyoruz; Antik Yunan ve Latin edebiyatının birçok eseri bize bu sabırlı çalışmayla ulaştı.

(V) Kısacası kâtiplerin hataları, metni bozan birer kusur olmaktan çıkmış; metnin geçmişini aydınlatan birer ipucuna dönüşmüştür: Bir kâtibin anlık dalgınlığı, yüzyıllar sonra bir filoloğun elinde değerli bir kanıt olur.

DUR 2 **Okumayı burada bırakın ve görevi yapın.**

1 DUR 2 · Giriş adayları ve halkalar

Yeni cümleleri aynı biçimde inceleyin. Hangi cümlenin hangi cümleye bağlandığını gördüyseniz gerekçe sütununa yazın.

Cümle	Giriş olabilir mi?	Gerekçe
(IV)		
(V)		

(VI) Ne kadar dikkatli olurlarsa olsunlar bu kâtipler zaman zaman hata yapıyordu: Bir satırı atlıyor, birbirine benzeyen sözcükleri karıştırıyor ya da bir önceki okurun sayfanın kenarına düşmüş olduğu bir notu metnin parçası sanıp kopyalarına geçiriyorlardı.

(VII) Filologlar bu soy bağını bir araç olarak kullanır: Aynı hataları paylaşan nüshaların ortak bir atadan türediğini kabul ederek el yazmalarının bir tür soy ağacını çıkarırlar; ağacın gövdesine en eski ortak ata, dallarına ise bu atadan türeyen kopyalar yerleştirilir.

METİN BİTTİ · SON GÖREVLER

1 Giriş cümlesi

Bütün cümleleri okudunuz. Giriş cümlesinin [G] numarasını yazın.

2 İlk dört halka

Giriş cümlesinden başlayarak gönderim zincirini [++] izleyin ve ilk dört halkayı sırayla yazın.

Halka 1	Halka 2	Halka 3	Halka 4

3 Tam sıra

Yedi cümlenin tam sırasını yazın. Paragrafı bu sırayla baştan okuyarak sınayın; sonuç cümlesini [!] bulduğunuzdan emin olun.

Sıra 1	Sıra 2	Sıra 3	Sıra 4	Sıra 5

Sıra 6	Sıra 7

STRATEJİ 13 · SIRALAMA

Öz Değerlendirme

Her metni bitirince satırını doldurun. Çözümle karşılaştırırken cevabınızın kapsamına, metne sadakatine, kanıtına ve diline bakın.

METİN	SÜRE (DK)	GÖREVLERİ BİTİRDİM	ÇÖZÜMLE KARŞILAŞTIRDIM	EN ÇOK ZORLANDIĞIM NOKTA
01		☐	☐	
02		☐	☐	
03		☐	☐	
04		☐	☐	
05		☐	☐	
06		☐	☐	
07		☐	☐	
08		☐	☐	
09		☐	☐	
10		☐	☐	
11		☐	☐	
12		☐	☐	
13		☐	☐	
14		☐	☐	
15		☐	☐	
16		☐	☐	
17		☐	☐	
18		☐	☐	
19		☐	☐	
20		☐	☐	

Kendimi değerlendiriyorum

BU STRATEJİDE...	YAPABİLİYORUM	GELİŞTİRMELİYİM
Karışık cümleler arasından giriş cümlesini bulabiliyorum.	☐	☐
Gönderim sözcüklerinin hangi cümleye işaret ettiğini görebiliyorum.	☐	☐
Sonuç cümlesini cümle başı ifadelerinden tanıyabiliyorum.	☐	☐
Anlamca ilk sırada duran ama yapı ögesiyle başlayan cümleyi fark edebiliyorum.	☐	☐
Kurduğum sırayı okuyarak sınayıp düzeltebiliyorum.	☐	☐

SIRADA NE VAR?

"Geliştirmeliyim" dediğiniz maddeler için ders notuna ve zorlandığınız metinlerin çözümüne geri dönün. Hazırsanız sıradaki strateji: **Strateji 14 · Akışı Bozma** (5. basamak · Yapıyı Çöz).

Temelden Paragraf

Paragrafı temelden öğrenin, sınavda farkı yaratın.

TEMELDEN PARAGRAF YAYINLARI

Temelden Paragraf 1. Fasikül: Paragraf Stratejileri

8 basamakta 20 strateji, 400 Sıra Sende metni, 308 sayfa. Bu kâğıdın ait olduğu fasikül.

SİNAPSİS Paragraf Seti · 3 Kitap

Tematik Testler, Karma Testler ve Tematik Paragraf Denemeleri; çözümler sitede.

Paragraf Denemeleri: Zirveye Giden Yol

Akademik makale ve felsefi metinlerden orta ve ileri düzey 20 online deneme.

Makalelerle Tematik Paragraf

Fizikten sinemaya 30 temada 30 ana düşünce testi, 300 soru.

Makalelerle Paragrafta Yolculuk: 100 Gün

TYT, KPSS, ALES ve DGS için her gün 20 soruluk 100 günlük program.

Beceride Yolculuk: 100 Bağlam

Metin, tablo, grafik ve afiş üzerine 100 bağlam, 409 soru; Maarif Modeli becerileri.

Ortaokul için: Maarif Paragraf 5, 6 ve 7. Sınıf

Aynı 8 basamaklı yöntemin ortaokul kitapları; her biri 20 strateji ve 240 Sıra Sende metni.

TEMELDENPARAGRAF.COM'DA ÜCRETSİZ

- ✓ **Paragraf Stratejileri** · 20 stratejinin ders notları ve çalışma kâğıtları, çözümleriyle
- ✓ **Paragraf Seviye Belirleme Testi** · 30 soru; seviye, en zayıf soru tipi ve 7 günlük plan
- ✓ **Günlük Mini Test** · her gün 5 dakikada 5 paragraf sorusu
- ✓ **Makalelerle Paragraf Çalışma Kâğıtları** · Isınma, Temel, Orta ve İleri düzey
- ✓ **Paragraf Denemeleri** · açıklamalı çözümlü ücretsiz online denemeler
- ✓ **100 Gün ve 100 Bağlam** · ilk günler ve ilk bağlamlar ücretsiz
- ✓ **Sözel Mantık Soru Atölyesi** · 5 atölyede 100 çözümlü soru

Güncel içerik ve fiyatlar için: temeldenparagraf.com/magaza

TEMELDEN PARAGRAF · 1. FASİKÜL

Paragraf Stratejileri
8 basamak · 20 strateji

Bu kâğıttaki metinler, fasikülün sekiz basamaklı yönteminin bir parçasıdır. Fasikülde her strateji konu anlatımı, dört adımlı yöntem, üç çözümlü örnek ve yirmi Sıra Sende metniyle çalışılır; her basamak bir basamak sonu etkinliğiyle biter.

1. Metne İlk Bakış
2. Önemliyi Seç
3. Sorgula ve Genelle
4. Merkeze Ulaş
5. Yapıyı Çöz
6. Anlatımı Çöz
7. İlişkileri Çöz
8. Karşılaştır ve Bütünleştir

WEB
temeldenparagraf.com

E-POSTA
admin@temeldenparagraf.com

TELEFON · WHATSAPP
+90 532 175 83 47

INSTAGRAM
@temeldenparagraf · @hdhulusidemir

Temelden Paragraf